

Výzkumný ústav
lesního hospodářství
a myslivosti, v. v. i.

TISKOVÁ ZPRÁVA

Kloubnatka smrková nadále ohrožuje lesy Krušných hor

Strnady – 4. května 2017 – Lesy v Krušných horách se po imisní kalamitě musí vyrovnávat s vysokou zátěží v podobě napadení patogenními houbami. Přes veškerou péči se jen velice pozvolna daří vracet lesní porosty na severozápadu České republiky do stavu, ve kterém by mohly dostatečně plnit své produkční i mimoprodukční funkce. Návrat k dřevinné skladbě období před imisemi je komplikován rozpadem porostů náhradních dřevin (PND), zejména smrku pichlavého (SMP), spolu s neúměrně vysokými početními stavy spárkaté zvěře.

Obecným problémem smrku pichlavého v Krušných horách je extrémně povrchový kořenový systém, s častými deformacemi. Od roku 2009 sleduje Lesní ochranná služba napadení porostů SMP **kloubnatkou smrkovou**. Patogen infikuje pupeny, které následně odumírají, nebo dochází při pokusu o vyrašení k jejich deformaci („vykloubení“), což je v korunách napadených stromů dobře patrné. *„Nebezpečí této houby spočívá v silném a opakovaném víceletém napadení, při kterém nedochází k obnově asimilačního aparátu. Vývoj infekce u SMP byl mezi lety 2009–2015 sledován na trvalých plochách. Během tohoto období došlo k výraznému zvýšení defoliace. Za období hlavního nárůstu poškození lze považovat roky 2010 a 2011, v následujících dvou letech pak byla míra defoliace setrvale vysoká,“* informují odborníci z Lesní ochranné služby VÚLHM a České zemědělské univerzity Roman Modlinger a Vítězslava Pešková.

Porosty smrku ztepilého a smrku pichlavého v Krušných horách, archiv VÚLHM

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

V roce 2015 zaregistrovali na sledovaných stromech 60 až 90 procent napadených pupenů. Přestože není situace všude stejně dramatická (stále existují porosty, kde je procento napadených pupenů nízké, pod 30 %), **kloubnatka smrková se v současnosti v zájmové oblasti vyskytuje prakticky celoplošně a její infekční tlak vzrůstá. Kromě kloubnatky smrkové se na sekundární defoliaci SMP podílí také sypavka smrková a houba *Sirococcus conigenus* působící kroucení a následné odumírání výhonů.** Přímý vliv těchto patogenů je sice nižší v porovnání s kloubnatkou smrkovou, ale na některých lokalitách dochází k synergickému působení s významným dopadem na zdravotní stav porostů SMP. V souvislosti se suchem narůstá také vliv **václavky smrkové**. Lze odhadnout, že reálně se václavka spolupodílí na odumírání nejméně třetiny napadených stromů. Z výše uvedeného vyplývá, že **míra mortality SMP je v zasažených porostech velmi vysoká a ve vrcholových partiích prakticky celé zájmové oblasti tato dřevina postupně plošně odumírá.** Rozpad porostů SMP vytváří tlak na rychlejší a co do rozlohy mnohem rozsáhlejší rekonstrukce těchto PND.

Velice vážně se jeví fakt, že kloubnatka smrková se začala úspěšně vyvíjet a šířit i na smrku ztepilém. Šetření na území lesní správy Klášterec nad Ohří a Litvínov (obě LČR, s. p.) v roce 2015 ukázalo, že z celkem 1 427 jedinců smrku ztepilého bylo napadeno 48 % stromů. Tato situace byla vyhodnocena jako vážná a prostřednictvím grantové agentury LČR, s. p., byl k řešení zadán výzkumný projekt zabývající se šířením kloubnatky na smrku ztepilém. Díky tomu bylo možné šetření v zájmovém území zopakovat. V roce 2016 bylo ve stejných porostech zjištěno u 1 332 stromů napadení ve 40 % případů. Mírné zlepšení situace je sice příznivou zprávou, ale rozptyl ve zjištěném procentu napadených stromů byl příliš velký na to, aby bylo možné považovat tento pozitivní trend za významný.

Kromě zvýšeného podílu porostů smrku ztepilého, které nebyly kloubnatkou smrkovou napadené, však byl v roce 2016 zaznamenán i vyšší počet porostů, u kterých došlo k nárůstu napadení pupenů. Porovnání různých faktorů prostředí z hlediska výskytu patogenu zatím nepřineslo jednoznačné výsledky, nicméně **je patrné, že starší porosty a porostní okraje jsou napadeny více.** „*Vývoj napadení kloubnatkou smrkovou v porostech smrku ztepilého budeme i nadále monitorovat a věříme, že založením sítě trvalých ploch s víceletým sledováním zjistíme, které faktory prostředí jsou klíčové pro šíření tohoto patogenu,*“ ujišťují odborníci.

*Kloubnatka smrková
na pupenech smrku ztepilého
(Krušné hory, září 2011, archiv VÚLHM)*

*Poškození smrku pichlavého kloubnatkou smrkovou
a houbami *Sirococcus conigenus*, *Botrytis cinerea*
(Krušné hory, srpen 2011, archiv VÚLHM)*

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.

Adresy autorů studie:

Ing. Roman Modlinger, Ph.D., VÚLHM, v. v. i., e-mail: modlinger@vulhm.cz

doc. Ing. Vítězslava Pešková, Ph.D., ČZU v Praze, e-mail: peskovav@fd.czu.cz

Toto téma spolu s dalšími aktuálními problémy v ochraně lesa je popsáno ve Zpravodaji ochrany lesa:

http://www.vulhm.cz/sites/File/vydavatelaska_cinnost/zpravodaj_ochrany_lesa/ZOL_20-2017.pdf.pdf

Bližší informace o kloubnatce smrkové a možnostech ochrany před jejím šířením najdete v letáku Lesní ochranné služby. Ke stažení je zde: http://www.silvarium.cz/images/letaky-los/2009/2009_kloubnatka.pdf

Přeměnou porostů náhradních dřevin v imisních oblastech se zabývá například metodika z řady Lesnický průvodce, kterou vydal Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i. Ke stažení je zde:

http://www.vulhm.cz/sites/File/vydavatelaska_cinnost/lesnicky_pruvodce/lp_2007_03.pdf